

Sorof, Gustav
Vindiciae Lucianeae

PA
4236
S67

Th. E. Pury

STADTGYMNASIUM ZU HALLE A. S.

VINDICLAE LUCLANEAE.

VON

DR. GUSTAV SOROF,
GYMNASIALOBERLEHRER.

Beilage des Osterprogramms 1898.

HALLE A. S.
DRUCK VON EHRHARDT KARRAS.
1898.

54
4596
52

I. Non pauci sed permulti in scriptis Lucianeis operam suam posuerunt emendandis et extremis his annis, ex quo in primis Sommerbrodtius latinus quam in aliis scriptoribus coniecturarum campum patere in Lucianeis scriptis statuit (Lucian. rec. J. S. 1886, I, 1. Praef. VIII), in dies fere emendationum seges crescere videtur. Sed suo iure M. Rothsteinius (Quaest. Luc. 99 ss.) monet, ne nimio emendandi studio operam perdant viri docti atque oleum: multo enim plura recte ille ait cum dubitatione esse relinquenda quam coniecturis certis restitui posse. Certe illud poscere debemus, ut qui Lucianum emendare studeat is et generis dicendi quo usus est Samosatensis et earum quae quidem in editionum textu quem dicunt positae sunt coniecturarum diligenter habeat rationem. Quid, quod in magno coniecturarum numero P. R. Muellers (Annal. Nov. Fleckeis. 1897, p. 403) id quoque profert, ut pro βασιλεύς γὰρ scribendum augeretur Iup. conf. 8. 132. 1 Bekk. βασιλεύεις γὰρ, quam scripturam contra omnium librorum manu scriptorum auctoritatem in verborum continuatione iam Bekkerus posuit. Iniuria ille quidem, opinor, vir doctissimus. Quam grata enim Luciano ellipsis ea sit, qua omittat eum alia vocabula tum verbum εἶνα, id vel qui pereurrit libros Lucianeos satis habet persuasum, de qua re, quam Schmidius (Attic. I 423) paucis tetigit, uberius disseruerunt et Du Mesnilius (Grammatica, quam Luc. etc. Stolp. Progr. 1867, 53 ss.) et F. Kerstenus (de ellipseos usu Luciano. Diss. Kil. 1889), ex quibus hic (l. l. p. 16 ff.) copulam ἐστὶ a Luciano multo saepius omitti quam poni statuit. Hoc igitur de quo disserimus loco quin βασιλεύς γὰρ a Luciano scriptum sit pro βασιλεύς γὰρ εἶ, id extra omnem tamen dubitationem positum est, quamquam alteram quae dicitur personam rarius quam tertiam omitti concedendum est. Verba autem βασιλεύς γὰρ a ceteris verbis, quorum in continuatione sunt posita, ita seiungenda sunt, ut causam, cur Cyniseus Iovem esse beatum patet, indicent. — Tertia persona ἐστὶ videtur supplenda esse Iup. conf. 2. 103. ὃ καὶ ξυγγνώμη, εἰ ἄνθρωποι ὄντες ἀγροῦσι τὰ ληθείς, ubi ξυγγνώμη videtur esse causa ignoscendi, idemque dicendum est de eis verbis quae sunt Dial. Mort. 29. 388. 32 ξυγγνώμη, ὃ Μίω, εἰ ἄνθρωπος ὢν ὀρέχθη δόξης, et Mere. Cond. 8. 128. 3 ἀλλὰ ξυγγνώμη, εἴ τις ἡδονῇ χαίρει z. t. λ. — Altera persona γέρις supplenda est Herm. 3. 15, 15 ὃν δὲ καὶ τὰς τῶν ἐσθίων καὶ τὰς τῶν γερόντων προσέτι se. γέρις. Falluntur vero editores, qui paulo infra omissum arbitrantur εἶ, cum verba ita interpungant: ὃν δὲ καὶ τὰς τῶν ἐσθίων καὶ τὰς τῶν γερόντων προσέτι, καὶ ὅλως ἀπάντων ὁ πολυψηφύτατος ἐν παιδείᾳ ὃν γε, καὶ μάλιστα ὅσῳ τὴν λευκὴν ἀεὶ καὶ σώζουσαν γέρις, ὃ καὶ θαρρεῖν με ἐν τῷ παρόντι ποιεῖ. Immo verba καὶ ὅλως ἀπάντων coniungenda arbitramur cum antecedentibus, ut ipsa quoque referantur ad τὰς se. ψήφους. Verba autem quae sequuntur ὁ πολυψηφύτατος ἐν παιδείᾳ ὃν γε quasi appositionis quae dicitur loco referenda sunt ad initium sententiae

οὐ δὲ κ. τ. λ. Quamquam enim in concilio illo Lacedaemoniorum nemo sententiam fert nisi reges et senes, tamen καὶ ὅλωσ ἀπ' αὐτῶν cum prioribus verbis ita coniungimus, ut his verbis Lucianus extra fines exempli quod affert subito excedat; aptissime iam superlativo ὁ πολυψηφώτατος ἐν παιδείᾳ οὐ γέ id uno verbo comprehenditur, quod prioribus explicatum est multis, summam scilicet artis aestimandae auctoritatem esse in illo, apud quem Lucianus verba facit: reditque ita scriptor eo unde profectus est, cum paulo supra (15, 8 B.) dicit sperare se uno hoc iudicio omnium se adeptum esse iudicium, ubi per ellipsin dicitur: καὶ δὴ ἐπὶ πέρας ἤξειν με τῆς ἐλπίδος ἐν μὲν ψήφῳ τὰς ἀπάσας λαβόντα. Is locus addendus est eis, quos Du Mesnilius l. l. p. 55, 3a affert. Cogitat enim animo ἤξειν με ἔσοποιούμην, id quod paulo supra (15, 2) legitur τῷ Τιμοθέῳ λόγῳ ἐπόμενος ἔσοποιούμην ὅστις ὁ ἀριστος εἶη κ. τ. λ.

Extra ellipseos quam dicunt fines excedit locus, qui est Inp. conf. 4. 130, 18, ubi Cyniseus Iovi quae sit inquirendi causa interroganti (τίνος δ' οὐν ἔνεκα ἠρώτησάς ποτε τὸ περὶ τῶν Μοιρῶν;) respondet haec: ἢν πρότερόν μου, ὦ Ζεῦ, κάκεινο εἶπης, εἰ καὶ ἐμῶν αἰτία ἀρχοῦσι καὶ ἀνάγκη ἐμὴν ἠρωτῆσθαι ἀπὸ τοῦ λίαν αὐτῶν. Non verbum aliquod supplendum est, sed tota haec sententia est ommissa: tum demum respondebo tibi, si e. q. s. —

Non mediocris scrupulus viris doctis eo loco iniectus est, qui est Zeux. 7. 64, 16, ubi Bekkerus et Iakobitzius scripturam quae codicibus fere omnibus traditur in verborum continuatione posuerunt hanc: τῶν δ' ἐγ' ὄτρ, εἰ καλῶς ἔχει καὶ κατὰ τὴν τέχνην, οὐ πολὺν ποιοῦνται λόγον, ἀλλὰ παρενόμοι τὴν ἀκριβείαν τῶν ἔργων ἢ τῆς ἐπιθέσεως καιροτομία, Iacobitzio a Bekkeri textu ita dissentiente, ut post τῶν δ' quoque interpungat. Sommerbrodtius autem verba ita intellegi non posse ratus ad Palatini 73 libri auctoritatem decurrit, quo libro tradita sunt haec: τῶν δ' αὖ γότων, εἰ καλῶς ἔχει κ. τ. λ., a qua scriptura libri Vaticanus I et Parisinus M ita tantum discrepant, ut exaretur in eis δὲ pro δ'. Sed ut intellegamus, quid illa verba sibi velint, ad universum libelli argumentum respicere debemus. Toto enim libello inter se opponuntur id quod plebs ab artificae flagitat et vera ars, si qui Lucianum audiverant declamantem, summis laudibus eum cumlaverant ea de causa, quod novum et inauditum protulisset argumentum, neque artis qua prolatum erat omnino rationem habuerant, ut Lucianus seem reputaret (62, 12): οἴκοι τὸ τοῦτο μόνον χερίεν τοῖς ἐμοῖς ἔνεστιν, ὅτι μὴ συνήθη μηδὲ κατὰ τὸν καιρὸν βεβήξει τοῖς ἄλλοις, ὀνομάτων δὲ ἔφα καλῶν ἐν αὐτοῖς καὶ πρὸς τὸν ἀρχαῖον καιρὸν ἀρχαίμενον ἢ τοῦ ὀξέος ἢ περινοίας τιδὸς ἢ χερίτος Ἰατικῆς ἢ ἀρμορίας ἢ τέχνης τῆς ἐγ' ἀπασί, τοῦτων δὲ πόρρω ἴσως τοῖ μόν' οὐ γὰρ ἂν παρέντες αὐτὰ ἐκείνα ἐπύρον μόνον τὸ καιρὸν τῆς προσερέσεως καὶ ξερίζον.

Sermonis igitur pulchritudinis et vetustatis, sensus acuti, solertiae excogitandi, venustatis atticae, numeri et in omnibus constituendis artis, harum rerum, quas Lucianus maxime curabat, rationem habuerant omnino nullam. Atque ea quoque spes Lucianum fefellerat fore ut illi, quae de' novitate argumenti praedicavissent, ea parvi momenti esse rati ea deinde et afferrent et laudarent, quae ipse re vera laude digna indicaret. Sed ἀνθρώποις ὁ θεσπευός: nihil aliud habebant, quod praedicarent. Quae postquam scriptor exposuit, idem evenisse narrat Zeuxidi, qui novam imaginem, qua non ipsa quidem sed alia secundum illam depicta Luciani ipsius Athenis versantis admiratio valde mota erat, ipse quoque, ut Lucianus, sperabat (64, 7) ἐκπλήξειν τοὺς ὁρῶντας ἐπὶ τῇ τέχνῃ. Sed illi nihil nisi novitatem argumenti admirati sunt: ὅστε ὁ Ζεῦξις συνέει, ὅτι αὐτοῖς ἐδόχετ' ἢ ἐπιθέσει καιρῇ οὐσα καὶ ἀπάγει τῆς τέχνης, ὡς ἐν παρέργῳ τίθεσθαι τὴν ἀκριβείαν τῶν

πραγμαίων, ἄγε δή, ἔγη, ὦ Μιζζίων, πρὸς τὸν μάθητήν, περίβαλε ἦδη τὴν εἰκόνα καὶ ἀρίμειροι ἀποζομίζετε οἴκαδε. οὔτοι γὰρ ἡμῶν τὸν πηλὸν τῆς τέχνης ἐπαινοῦσι, τῶν δ' ἐγ' ὄτω, εἰ καλῶς ἔχει καὶ κατὰ τὴν τέχνην, οὐ πολὺν ποιοῦνται λόγον, ἀλλὰ παρευδοζομεῖ τὴν ἀκριβείαν τῶν ἔργων ἢ τῆς ἐποθέσεως καινοτομία. Quam praeferunt Fritzscheus et Sommerbrodtius scripturam τῶν δ' αὖ γότων, eam probari non posse vel ex eis quae supra exposuimus videtur apparere. τὰ γότω viri docti ita intellegunt, ut lumen significant, quod una cum umbra a pictore in describendis imaginibus diligenter custodiatur necesse est. Sed hae interpretatione id quod Lucianus τέχνην significat angustioribus finibus coarctetur, cum e. 5 de hae re disputans τὸ ἀποτεῖναι τὰς γραμμὰς ἐς τὸ εὐθέτατον καὶ τῶν χρομάτων ἀκριβῆ τὴν κρῶσιν καὶ ἐξαίρων τὴν ἐπιβολὴν παύσασθαι καὶ σκιάσαι ἐς θέον καὶ τοῦ μεγέθους τὸν λόγον καὶ τὴν τῶν μερῶν πρὸς τὸ ὅλον ἰσότητα καὶ ἁρμοσίαν, haec omnia verae artis esse exponat, quarum rerum illa γότω (τὸ σκιάσαι) tantum partem esse aliquam apparet. Accedit quod non satis intellegitur, qua ratione verba οὔτοι ἡμῶν τὸν πηλὸν τῆς τέχνης ἐπαινοῦσιν et verba τῶν δ' αὖ γότων, εἰ καλῶς ἔχει καὶ κατὰ τὴν τέχνην, οὐ πολὺν ποιοῦνται λόγον inter se opponantur. Πηλὸς τῆς τέχνης, lutum artis, quid sibi velit, vel per se ipsum satis apparet: est enim materia, qua artifex rem aliquam fingens utitur: hoc igitur loco argumentum est, quod Zeuxis imagine sua expressit, quod artificii minoris momenti est prae ceteris rebus, quibus in elaborandis quid arte sua possit ostendere licet. Verbis igitur quibus illos vituperat, quippe qui, cum artis omnino imperiti sint, materiam tantum et argumentum laudent, fieri non potest, quin a Luciano ea verba opposita sint, quibus artis ipsius ratio habeat. Cui argumentationi satisfacit codex Vaticanus A, cuius scriptura, si recte eam interpungimus, aptissimus sententiarum conexus praebetur: οὔτοι γὰρ τὸν πηλὸν τῆς τέχνης ἐπαινοῦσι, τῶν δ', ἐγ' ὄτω, εἰ καλῶς ἔχει (sc. ἢ εἰκόνα), καὶ κατὰ τὴν τέχνην (sc. καλῶς ἔχει ἢ εἰκόνα), οὐ πολὺν ποιοῦνται λόγον. Hi enim lutum tantum artis nostrae laudant, quatenus vero, si imago, ut aiunt, vere pulchra est, secundum artis leges sit pulchra imago, id illis cordi omnino non est. Neque repugnamus, si qui verbis εἰ καλῶς ἔχει καὶ κατὰ τὴν τέχνην unam effici sententiam malunt; idem enim hae atque illa verborum distinctione efficitur, dummodo recte addant: τῶν δ', ἐγ' ὄτω, εἰ καλῶς ἔχει καὶ κατὰ τὴν τέχνην, καλῶς ἔχει καὶ κατὰ τὴν τέχνην, οὐ πολὺν ποιοῦνται λόγον. Neque vero recte interpretatur Hemsterhusius (ap. Reitz.) et grammaticae repugnat rationi, cum verba latine ita reddat: eorum autem, propter quae debebat laudari, si bene et ex arte posita sunt, non multam habent rationem. Nam verba ἐγ' ὄτω respicere non possunt ad priora τῶν δ'. Potius hae verba ita interpretanda sunt, sicut verba quae sunt Dial. Deor. 17, 2, 111, 6 οὐχοῦν καὶ δεδέσθαι ἢν ἐπέμεινας ἐπὶ τοῦτο, vel Dial. Deor. 2, 2, 96, 17, ubi Iuppiter Amori ignoscere se his verbis dicit: ἐπὶ τοῦτοις αὐτοῖς ἐγὼμί σε, i. e. hae condicione tibi ignoseo. Notum autem est et cuiusvis aetatis scriptoribus usitatum hoc genus dicendi. Pronomen vero ὅστις saepe Lucianus pro breviori pronomine ὃς usurpat neque ulla inter utrumque discrepantia usus videtur esse.

Quae si recte exposita sunt, codices Vaticanum I, Parisinum M, Palatinum 73 hoc loco foedissime interpolatos esse apparet idque ita, ut hic locus ad constituendas diversas codicum familias videatur aptissimus esse.

Sed id quoque ex hoc loco cognoscere possumus, quanti ad scriptorum verba recte interpretanda et ad sensum illorum referenda momenti sit distinctio verborum, quam nos appellamus interpunctionem, de qua luculentissime, ut solet, disputavit Vahlenus (Ind. lect.

aest. Univ. Berol. 1880). Atque in Luciani quoque verbis distinguendis et disponendis persaepe non ea qua necesse erat diligentia viri docti nisi sunt neque semel sed saepius iniuria coniecturis verba vexaverunt, quae recte disiuncta et disposita nulli sunt offensionis. Etenim non recte editores intellexisse mihi videntur verba ea, quae sunt Zenx. 12. 65. 38, ubi Lucianus orationum sine facto ad suam rem redit his verbis, quas, cum illi interpretationi, quam modo proposuimus, non medioeriter mihi videantur suffragari, omnes exseribo: *ὄρα τοῖνον με σκοπιῖν μὴ καὶ τοῦμόν ὁμοιον ἢ τῷ Ἀντιόχῳ, τὰ μὲν ἄλλα οὐκ ἄξια μάχης, ἐλέγαντες δὲ τινες καὶ ξένα μορμολύχεια πρὸς τοὺς ὀρθοῦντας καὶ θανατοποιία ἄλλως. ἐκεῖνα γοῦν ἐπανοῦσι πάντες. οἷς δ' ἐγὼ ἐπεποιθεῖν, οὐ πᾶν ταῦτα ἐν λόγῳ παρ' αὐτοῖς ἔστιν, ἀλλ' ὅτι μὲν θήλια ἱπποκένταυρος γεγραμμένη, τοῦτο μόνον ἐκπλήττορτι καὶ ὥσπερ ἔστι, καιρὸν καὶ τεράστιον δοκεῖ αὐτοῖς, τὰ δ' ἄλλα μάτηρ ἄρα τῷ Ζεῦξιδι πεποιήται.* Haec verborum distinctio Iacobitzio, Dindorfio, Bekkero, Sommerbrodtio editoribus probatur. Parum probabiliter, ut videtur. Nam ita potius seiungenda verba esse existimo: *τοῦτο μόνον ἐκπλήττορτι καὶ, ὥσπερ ἔστι καιρὸν, καὶ τεράστιον δοκεῖ αὐτοῖς*: id unum admirantur et, ut novum est, admiratione quoque dignum eis videtur, i. e. omnia quae nova sunt propter hanc ipsam novitatem eis videntur admiratione digna, verae autem artis rationem habent nullam. — Facilius ea quoque verba, quae sunt Nigr. 1. 299. 17, iudicamus intellegi ita seiuncta: *ὁδοῦ πάροργον ἤκω σοι εἰδάμων τε καὶ μακάριος γεγενημένος καὶ — τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηρῆς ὄνομα — τρισόβρωτος.* Eodem modo medela afferri potest ei loco, qui est Scyth. 8. 19. 8, ubi de auctoritate qua apud Athenienses Solon utatur Toxaris haec disserit: *οὐ γὰρ μικρὸν ἦρ Σόλων ἐπανῶν, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι καὶ τοῦτο ὡς ρομοθέτη ἐπέθοντο, ἐγίλον.* οἷς ἐκεῖνος δοκιμάζοι, καὶ ἐπίστενον ἀρίστοντας ἄνδρας εἶναι. Constat Luciani scripta abundare sententiis, quae inter alias sunt interposita (cf. Guttentag, de Tox. p. 38. Schwidop. observ. Luc. I 22 s. Schmid. Attic. III 326) idque dicendi genus hoc quoque loco ita usurpatum iudicamus, ut interpungatur: *ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι — καὶ τοῦτο ὡς ρομοθέτη ἐπέθοντο — ἐγίλον οἷς ἐκεῖνος δοκιμάζοι καὶ ἐπίστενον ἀρίστοντας ἄνδρας εἶναι.* Coniectura igitur (*ἐπέθοντο, ὅτι*), quam Rothsteinus l. l. 121 proposuit, omnino opus non est.

Non recte viri docti duobus aliis de quibus iam disputatio fiat locis verborum relationem et rationem intellexerunt. In ea enim prolalia, quae ab Herodoto nomen traxit, huius praestantissimi scriptoris dicendi virtutes imitari se non posse ait Lucianus; eodem autem quo illum modo et ipsum et quemlibet efficere posse, ut brevi omnibus Graecis cognitus sit (10,33): *ἢ δὲ ἐποίησεν ἐπὶ τοῖς συγγράμμασι καὶ ὡς πολλαχῶς τοῖς Ἑλλήσι γνώριμος ἐν βραχεῖ κατέστη, καὶ ἐγὼ καὶ οὐ καὶ ἄλλος ἄν μιμησάμεθα.* Is est Iacobitzii textus, cuius ex critica quae dicitur adnotatione apparet vocem *γνώριμος* non in omnibus libris manu scriptis exstare. Ex Sommerbrodtii editione videtur conieciendum esse Lucianum scripsisse *καὶ ὡς πολλαχῶς τοῖς Ἑλλήσιν ἅπασιν γνώριμος ἐν βραχεῖ κατέστη.* Editores haeserunt in voce *πολλαχῶς*, quam Bekkerus ex verborum continuatione omnino rececit, Sommerbrodtius commutavit in *πολλαχόσε*. Atque iam Iacobitzius quidem vitium in hac voce quaerendum esse statuit. Quae dubitatio inde orta est, quod omnes interpretes ei vocabulo loci quandam significationem inesse putant, id quod et ex Hemsterhusii interpretatione 'omnibus in locis' et ex Sommerbrodtii coniectura intellegitur. Sed non multis locis, sed uno loco, Olympiae, omnibus Graecis Herodotus innotuit idque vocabulo *ἅπασιν* significatur, quod eodiceis Gorgiensiis librarii diligentia servatum ad verborum rationem recte intellegendam omnino necessarium est. *Πολλαχῶς* autem est 'multis rationibus'. Idque huic loco aptissimum est et

accomodatam. Referenda est enim illa vox ad ea verba, quibus incunte orationeula diversas Herodoti virtutes commemorat easque tales, quales neque ipse neque alius quisquam assequi possit: οὐ πάντα γημί . . . ἀλλὰ . . . κάλλος τῶν λόγων ἢ ἀρμονία αὐτῶν ἢ τὸ οἰκεῖον τῆ Ἰωνίᾳ καὶ προσγενὲς ἢ τῆς γλώσσης τὸ περιστόν ἢ ὅσα μυσία καὶ ἐκείνος ἴμα πάντα σὺλλαβῶν ἔχει. Has omnes virtutes, cum Olympiam Graeci omnes ad ludos agendos convenissent, iis qui audiebant ostentavit et ita multis ille rationibus (πολλοχῶς) Graecis omnibus innotuit.

Subsequentibus verbis postquam Herodotum in multis Graeciae urbibus libros suos recitare sprevisse Lucianus exposuit, ita pergit (11.7): οὕτως ἤξιοι διασπᾶν τὸ πρῶγμα οὐδὲ κατὰ διαίρεσιν οὔτω κατ' ὀλίγον ἀγείρων καὶ σὺλλέγων τὴν γυνῶσιν, ἐπεβούλενε δὲ, εἰ δυνατὸν εἴη, ἀθρόους πον λαβεῖν τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας. Pro ἀγείρων καὶ σὺλλέγων iam Graevius ἀγείρειν καὶ σὺλλέγειν scribendum iudicavit idque et Dindorfius et Bekkerus in textu posuerunt. Sommerbrodtius autem Iacobitzii coniecturam secutus οὐδὲ vocabulum ut librarii errori debitum ex continuatione verborum removit, qua coniectura non sanatur locus, sed obscuratur potius, cum iam minus clare appareat, quem ad modum opposita sint haec verba eis quae sequuntur: ἐπεβούλενε δὲ, εἰ δυνατὸν εἴη, ἀθρόους πον λαβεῖν τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας, quibus quantopere Herodoti interfuerit uno loco in universos Graecos incidere dicitur. Nolebat igitur, ut Lucianus exponit, extendere negotium neque distrahere, ne ea quidem condicione, ut sibi contingeret, ut diversis locis recitans (κατὰ διαίρεσιν οὔτω) minutis particulis i. e. paulatim (κατ' ὀλίγον) omnium universam notitiam sibi compararet. οὐδὲ non est neque sed ne-quidem: neque κατὰ διαίρεσιν idem est atque κατ' ὀλίγον, id quod Sommerbrodtius videtur statuere; additum est enim in illius editione καὶ ante κατ' ὀλίγον, quod num ex codice aliquo sumptum sit ex adnotationibus criticis intellegi non potest. κατὰ διαίρεσιν autem verba significant id quod efficit, κατ' ὀλίγον id quod efficitur. Eademque ratione qua hoc loco κατ' ὀλίγον usurpatur Tim. 23. 396, 35 ἐν ἀκαρεῖ τοῦ χρόνου ἄθλιος ἐχρήη τὰ κατ' ὀλίγον ἐκ πολλῶν ἐπιπορσιῶν καὶ ἀρπαγῶν καὶ πανουργιῶν συνειλεγμένα. Cur autem Herodotus nullo modo hoc negotium distrahere voluerit, prioribus verbis indicatur: ἐργῶδες καὶ μακρὸν ἤγειτο εἶναι καὶ τριβῆν οὐ μικρὰν ἐν τῷ τοιοῦτῳ ἔσεσθαι, et ad haec verba illud οὔτως quod paulo infra sequitur referendum est. —

Notum atque Luciano quoque usitatum est illud anaecolothi quod grammatici dicunt genus, quo ad particulam μὲν non refertur δὲ, sed alia quaedam particula, velut μέντοι vel ἀτάρ vel tale aliquod vocabulum. Cuius usus exemplum est is quoque locus, quem Sommerbrodtius summa iniuria temptavit, qui est Scyth. 9. 19, 20. Etenim postquam de Anacharsi a Toxaride Athenis comiter excepto et protecto non pauca disseruit, ad exitum properans ita pergit: γημί δὲ ὁμοίων τι καὶ αὐτὸς παθεῖν τῷ Ἀναχάρσιδι καὶ πρὸς Χαρίτων μὴ νυμπεσῆσθε μοι τῆς εἰκόνοσ, εἰ βασιλικῶ ἀνδρὶ ξμαντὸν εἴασα. βάρβαρος μὲν γὰρ καίκενος καὶ οὐδέν τι γαίης ἀν τοὺς Σύρονσ ἡμῶσ γανλοτέρουσ εἶναι τῶν Συρθῶν. ἀτάρ οὐδὲ κατὰ τὸ βασιλικὸν ἐσποιοῶ τέρμὲ ἐς τὴν ὁμοιότητα, κατ' ἐκείνα δέ. Sequenti orationeulae parte extrema idem sibi atque Anacharsi contigisse narrat, ut in hac ubi moraretur urbe statim sicut Scythia ad Solonem ita ipse ad principem oppidi deduceretur. Sommerbrodtius μὲν particulam ut ineptam e verborum continuatione removit et concedendum sane est eam sententiam deesse, quae verbis βάρβαρος μὲν γὰρ respondeat. Sed cum Anacharsin ipsum fuisse barbarum hominem monet, id efficere vult, ut suo se iure cum illo se comparavisse concedatur, cum Syrorum nationem Scythiis postponere non liceat. Sed — haec sententia

ab oratore omiſſa eſt more ſuo ad id, de quo maxime agit, properanti — Anachariſ ille rex eſt et cum rege ſe comparare oratori non licet. Hae ſententia omiſſa orator ſtatim ad regiam illius Scythiae dignitatem omnino ſe non reſpicere ait; caſu factum eſſe, ut iſ, cui idem atque ſibi contigerit, cui ſe comparat, ſit rex. Apparet illud *μὲν* non modo interpolatum non eſſe, ſed etiam neceſſarium, ut ſententiarum ordo et conexus perſpiciatur.

Recte igitur Rothſteinius (Quaeſt. Luc. 108) cavendum eſſe monet, ne editorum mutationibus ſaepe inutilibus, non raro perversis animus a ſenſu ſcriptoris bene intellegendo et recte interpretando abducatur. Sunt enim loci non nulli, ubi qui verba leviter percurrit neque ea accuratius inveſtigare et animo aſſequi ſtudet, invitari videatur et excitari, ut coniectura ſcriptorem temptet. Exemplo utamur eo loco, qui eſt Electr. 6. 27. 41, ubi Lucianus ea, quae de ſucino et cyenis diſputavit, in ſuum uſum vertens hunc in modum pergit: *καὶ γὰρ νῦν δέδωκε ἑαυτοῦ μὴ ἰμεῖς ἄρτι ἀγχιγμένοι καὶ τοῦτο πρῶτον ἀχροασόμενοι ἡμῶν ἤλεκτροί τινα καὶ κύκινους ἐλπίζοντες εὐρήσειν παρ' ἡμῶν ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπέλθῃτε κατεργελοῦντες τῶν ἐποσχομένων ἡμῖν πολλὰ κειμήλια ἐνεῖναι τοῖς λόγοις.* Qui haec verba celeriter tranſcurrerit, ei coniectura *ἀχροασόμενοι* quaſi obtrudetur neque mirum eſt, quod Bekkerus eam eſſi dubitanter propoſuit; neque hanc ſcripturam aptiſſimum ſententiarum conexam ita praeberere negari poſteſt, ut verba *καὶ τοῦτο πρῶτον ἀχροασόμενοι ἡμῶν* ad verba quae proxime antecedunt *ἄρτι ἀγχιγμένοι* referantur. Sed tria illa particiπία *ἀγχιγμένοι-ἀχροασόμενοι-ἐλπίζοντες* omnia ad verbum *ἀπέλθῃτε* referenda ſunt, quo tota ſententia quae a particula *μὴ* incipit quaſi celeritate quadam tendit. Ea ipſa de cauſa ea verborum diſtinctione qua editores uſi ſunt ſententiarum conexam perturbari indicamus, et Dindorfii et Iacobitzii diſtinctione, qui poſt *ἀγχιγμένοι* et *ἡμῶν* et *ἡμῖν* interpungunt, et Bekkeri poſt *ἡμῶν* et *ἡμῖν* interpungentiſ. Verba omnino non ſecernenda ſunt. Clara autem et perſpicua ſit ſententia verbis *μετ' ὀλίγον-τοῖς λόγοις* animo poſitiſ poſt *μὴ ἰμεῖς*. In verbis igitur *καὶ τοῦτο πρῶτον ἀχροασόμενοι ἡμῶν* ea ineſt ſententia, ut ſignificent: quamquam primum me audiviſtiſ, tamen brevi poſtquam dicendi initium feci omni ex ſpe deturbati ſtatim me reiſciſtiſ neque exſpectatiſ, num poſtea aurum illud et electrum in verbis meiſ apparet.

Hic de quo diſputaviſſimus locus exemplum eſt eiſ dicendi generiſ, quo Lucianus ſententiaſ interdum ſiſ lociſ moveat totamque orationem quaſi diſtorqueat, quod genus et inde videtur ortum eſſe, quod non eandem diligentiam in omnibuſ libriſ conſcribendiſ et perpoliendiſ videtur poſuiſſe, et inde, quod non ſemel ſed ſaeπiſ celeritate quadam et vi eo tendit, quod ſummum ei eſt.

Quae cum ita ſint, et aliis lociſ et Harmon. 1. 13. 28 interpreteſ verba quae codicibuſ tradita ſunt iniuria temptare videntur. Harmonidem enim illum tibicinem narrat rhetor gloriaſ appetentem ex Timotheo magiſtro quaeriſſiſſe, quo modo ſibi contingeret, ut ad ſummum in arte ſua et gloriae et gratiae aſcenderet gradum. Iam ita pergit: *ὅσπερ ὅτε καὶ σὺ, ὦ Τιμόθεε, τὸ πρῶτον ἐλθὼν οἰκοδοῦν ἐκ Βοιωτίας ἐπηλύσας τῇ Παρθορίδι καὶ νικήσας ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ τοῦ ὁμωνύμου σοι ποιήσαντος τὸ μέλος, οὐδέτιſ ἦν ὁ ἀγχιγνοῦν τοῦτομα, Τιμόθεον ἐκ Θηβῶν.* Cum pro *νικήσας* quae eſt codicum ſcriptura editoreſ excepto Iacobitzio omneſ in textu poſuerint *ἐρίκῃσας*, hae coniectura eum ſententiarum proceſſum, quem Lucianuſ praeberere voluit, mihi videntur perturbaviſſe. Quod vitium inde ortum eſt, quod *νικήσας* cum inſequentibuſ verbis *ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ* coniungendum putabant; referendum id eſſe arbitror ad priora verba *ἐπηλύσας τῇ Παρθορίδι*, verbum autem *ἐπηλύσας* poſt *καὶ νικήσας* animo addendum et cum verbis *ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ*

coniungendum esse: ἐπιύλησας τῇ Παρδιορίδι καὶ νικῆσας (se. ἐν τῇ Παρδιορίδι ἐπιύλησας) ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἔμμεναι . . . , οὐδέεις ἦν ζ. τ. λ. Haec enim videtur in illis verbis sententia inesse: Timotheum cum ex patria venerit nemini cognitum primum artem suam praestitisse in tragoedia, quae a Pandione illo rege nomen traxerat, et victorem evasisse; eumque victor deinde in Aiaee iterum in publicum prodierit, iam omnibus nomen eius notum fuisse; ἀλλ' ἐνθ' ἂν καὶ νῦν γανῆς, pergunt Harmonides, σενθ' ἔρουσαν ἐπὶ δὲ πᾶντες ὅσπερ ἐπὶ τῇ γλαῦζα τὰ ὄρουα. Tres igitur gradus inter se discernuntur: nemini notus erat in Pandionide, victoria in Pandionide reportata nomen eius, cum in Aiaee prodiret, iam omnibus erat notum, illis autem ipsis temporibus, quibus Harmonides ad Timotheum verba facit, omnibus ille erat non solum notus sed desideratus. Maiorem perspicuitatem Lucianus orationi ita afferre poterat, ut scriberet: ὅσπερ, ὅτι καὶ σὺ, ὦ Τιμόθεε, τὸ πρῶτον ἐλθὼν οἴχοθεν ἐξ Βοιωτίας ἐν τῇ Παρδιορίδι νικῆσας ἐπιύλησας τῷ Αἴαντι . . . , οὐδέεις ἦν ὃς ἠγγόει τοῦτομα. Commutatis inter se verbis νικῶν et ὑπευλῆν rhetor sententias pertorsit, non quo quid vellet non satis dilucide proponeret. Cui rationi id non obstat, quod ad ἐπιύλησας et dativum τῇ Παρδιορίδι et verba ἐν τῷ Αἴαντι referre cogimur. Iam Fritzscheus (Qu. L. 166) coniecturam ἐνίκησας repudians librorum scripturam ita defendit, ut anaecoluthon vel aposiopesin quam dicunt ante verba οὐδέεις ἦν ζ. τ. λ. statuendam esse indicet, qua interpretatione illum sententiarum progressum, de quo supra disputavimus, servari concedendum est.

Notissimum est illud rhetorice dicendi genus, quo pronomem demonstrativum ad aliquod vocabulum quod antecedit illud iterans refertur, qua relatione sermoni maior perspicuitas affertur; quam figuram grammatici epianalepsin vocant, de qua re Bernhardus (Synt. 283 ss.) non pauca disseruit. Cuius generis apud Lucianum quoque exempla exstant non nulla, velut Bis accens. 31. 17, 1, ubi pronomem αὐτῶν ad vocem ὄν (se. τὸν διάλογον 16. 38) refertur, qui accusativus a verbo suo εἴθισα multis attributis scinnetus est. Alii eiusmodi loci sunt Dips. 2. 8, 13 s., Prom. i. verb. 5. 19, 21 s., Voc. iud. 6. 59, 29 s. Non οὕτως sed ἐξείρος usurpatur Harm. 3. 15, 13 s. Ab hac dicendi ratione altera illa differt, qua καὶ οὕτως eadem fere sententia qua καὶ αὐτὸς usurpatur, et iniuria duo haec dicendi genera quasi idem ita confundit Schmidius (Attic. I 239), ut omnino nulla discrepantia inter ea interesse videatur. Omnibus enim eis locis, quos post eum qui est Vocal. ind. 89 affert, καὶ οὕτως ea ratione ponitur, ut ad idem vocabulum duas sententias referendas esse perspicuius, exceptis duobus illis locis qui sunt Iup. trag. 30. 146, 38 et Conc. Deor. 4. 125, 24, ubi καὶ αὐτὸς positum est. De omnibus his locis nulla dubitatio esse potest et verba καὶ αὐτὰ quae sunt Iup. trag. 30, 146, 37 nisi ei qui eum locum leviter consideraverit, quo referantur, perspicuum non est. Pertinent enim eo, quod Apollo supra (e. 29. 146, 29) ut Timocli patronus vel interpret adingeretur suaserat, cum nulla venuste dicendi facultas in eo viro esset, Apollo igitur Timocli confertur. Iam Fritzscheus (Qu. L. 33 ss.) de hoc dicendi genere accuratius disputavit, unde quo illa verba καὶ οὕτως referenda sint non omnibus locis extra omnem dubitationem positum esse facile intellegitur.

II. Quod plurimis quibus Lucianei libelli traditi sunt codicibus melioribus contigit, ut virorum doctorum de eis iudicia valde inter se discrepent, id codici Gorlicensi praeter ceteros accidit, quippe quem Iacobitzius et Fritzscheus tanti aestimaverint, ut eum maxime in textu qui vocatur constituendo sequerentur, Rhodius in appendice libelli quem de Asino edidit (p. 44s.) utpote omnino observantia indignum abiecerit, Sommerbrodtius in editione

sua (II 2 praef. p. VII) ipse quoque minorum gentium esse indicaverit, cum eum in primi voluminis praefatione ab optimorum codicum praestantia proxime abesse censuerit. Neque melius de eo indicium fecit Siemonseus (Quaest. Luc. Hadersleb. Progr. 1865). Quicumque autem varias librorum inter se contulerit scripturas, ei facile apparebit omnes codices ab uno duobusve libris manu scriptis ortos esse, in quibus iam iniuria temporis opuscula Luciani non medioeriter depravata erant. De ratione autem, quae inter omnes codices Lucianos videatur intercedere, Maximilianus Rothsteinus (Quaest. Luc. Berol. 1888) disseruit ille quidem, nec tamen eam quaestionem absolvit. Neque vero nobis hoc loco id munus suscipere in animo est, sed de non nullis locis disseremus, unde intellegi posse putemus iniuste facere eos, qui codicem Gorlicensem ad verba scriptoris constituenda nullius esse momenti indicent, quamquam illum non ea laude dignum esse fatendum est, quam ei concesserunt Iacobitzius et Fritzschius.

Ac primum quidem videamus eum locum, qui est Somn. 3. 3. 25, ubi Lucianus, postquam patrem decessisse narravit, ut filius statuariam artem amplecteretur, ita pergit: *ἄμα τε οὐκ ἐπιτήδειος ἐδόκει ἡμέρα τέχνης ἐνέρχεσθαι, καὶ γὰρ παρεδεδόμην τῷ θεῷ μὰ τὸν Διὸς οὐ σφόδρα τῷ πράγματι ἀχθόμενος, ἀλλὰ μοι καὶ παιδιῶν τινα οὐκ ἀτερπῆ ἐδόκει ἔχειν καὶ πρὸς τοὺς ἡλικιωτάς ἐπίδειξι, εἰ φανοίμην θεοῖς τε γλέσσων καὶ ἀγαλματιά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμυρτῶν τε κακείνοις, οἷς προηροῦμην. καὶ τό γε πρῶτον ἐκείνο καὶ σίγηθες τοῖς ἐρχομένοις ἐγίνετο.* Insequentibus verbis exponit imperitia sua et inscitia iram magistri adeo se excitavisse, ut sententia ab eo verberatus fuga salutem peteret domumque rediret. In proponendis illis verbis, de quibus disserimus, Iacobitzium secutus sum, quem ex signis, quibus in distinguendis verbis usus est, ea ita interpretari colligendum est, ut significant: 'Vix idoneus dies, quo arte imbuerer, adesse videbatur, cum statim (id enim plusquamperfecto *παρεδεδόμην* significatur) avunculo traditus sum haud graviter, herede, hanc rem ferens, quippe quae non medioeriter me etiam iuvare posse et laudem mihi amicorum comparatura esse videretur, si et deos sculperem et simulacra quaedam parva concinnarem cum mihi ipsi tum eis quibus vellem. Atque tum quidem illud, quod primum et usitatum tironibus evenire solet, mihi accidit.' Illud *τε*, quod particulae *ἄμα* adnectitur, utrum ita intellegendum sit, ut eo haec sententia cum antecedenti coniungatur, an ita potius, ut ad *καὶ* particulam quae sequitur respiciat, dubitatio esse potest. Neque enim raro Lucianus particula *τε* utitur non ad singulas voces, sed ad totas sententias inter se coniungendas, quem dicendi usum ex veteribus scriptoribus in primis Thucydidi acceptum atticeissantes scriptores libenter sequi Schmidius docet (Atticism. I 179, II 309, III 313), quem tamen virum doctum de Luciano huius particulae usu nulla facere verba mirum sane est; nam is et polysyndetica quam vocant verborum coniunctione libentissime utitur et ad verba polysyndeticè coniungenda ipsam illam particulam *τε* in omnibus libris ceteris tam largiter adhibet, ut mirationem sane moveat Zeuxis, quippe in quo libello ne semel quidem haec particula legatur. Cuius rei num causa ea sit, quod qua aetate is libellus scriptus est ea rhetor iam novum scribendi genus amplexus erat (cf. Rothstein, Qu. L. 118), dubium sum. Altera autem interpretandi ratio, qua particulam *τε* insequenti particulae *καὶ* respondere censemus, magis nobis arridet. Etenim nota et Luciano quoque usitata est ea duas sententias particulis *ἄμα-καὶ* adhibitis coniungendi ratio, qua duas res eodem fere tempore fieri exprimitur, ubi sermo Satinus coniunctione cum utitur idque illo cum, quod inversum fere dicitur. Velut Tim. 20. 95. 37 leguntur haec: *ἄμα γοῦν ἔπεισεν ἡ ὑστέρησις, καὶ γὰρ ἤδη ἀνακηροῦτρομαι νεκικηκώς,*

et Philops. 24. 219, 17 ἄμα δ' οὖν ἔγωγε ἅπαντα ἀκριβοῶς ἑώρακειν, καὶ τὸ χάσμα συνέμενε καὶ τινες τῶν οἰκειῶν ἀναζητοῦντές με . . . ἐπέστησαν οὐπω τέλειον μεμυκτότος τοῦ χάσματος. Hoc igitur de quo disserimus loco Somnii particula τε addita videtur esse particulae ἄμα non aliter, atque Ant. 5.65 οἱ παρονοροῦντες ἄμα τε παρονοροῦσι καὶ πρόμασιν ἐρίσκουσι τοῦ ἀδικήματος. Sed ne hanc quidem interpretationem veram esse indicamus. Nam iam Fritzscheius in plusquamperfecto παρεδεδόμην, quod optimis libris traditum est (in Gorlicensi codice mero librarii errore factum παραδεδόμην), ita haesit, ut Hemsterhusii coniecturam παρεδιδόμην probatam Schwidopio (observ. Luc. Spec. IV. Königsb. 1867. p. 3) in verborum contextu poneret. Sed plusquamperfectum ita defendi potest, ut supra exposuimus, ut statim et eodem puncto temporis puerum avunculo traditum esse eo significetur. Gravius est illud, quod sententiarum conexus, qui verbis καὶ τὸ γε πρῶτον & τ. λ. efficitur, paene nullus est, cui difficultati Fritzscheius ita mederi studet, ut post προηροῦμένην non nulla deesse arbitratus haec fere addat: μικρῶν δ' ἕστερον ἀγόρητον τὸ πρῶγμα ἐγαίνετο καὶ τὸ γε πρῶτον ἐξείρο καὶ ἐννήθηε τοῖς ἀρχομένοις ἐγίγνετο, vix tolerabile id quoque; etenim post ea quae Fritzscheius supplevit expectare debemus: τὸ γὰρ πρῶτον . . . ἐγίγνετο. At nulla verborum commutatione opus est, quin omnia prospere succedunt, si codicem Gorlicensem ducem sequimur. Is enim pro τὸ γε πρῶτον praebet: καὶ τότε πρῶτον. Neque vero hanc scripturam ita intellegimus, ut Fritzscheius, cum (Quaest. Luc. p. 1 s.) haec verba ita interpretatur: tum quoque primum illud et suctum iis, qui incipiunt, accedit. Immo illud τότε scribendum putamus τὸ τε, ut τε particula subsequenti καὶ respondeat, verba τὸ τε πρῶτον ἐξείρο καὶ ἐννήθηε τοῖς ἀρχομένοις significent: id quod et primum et usitatum tironibus. Saepius Lucianus duo adiectiva hoc modo coniungit: Hermet. 30. 183, 29 τὰθηθη τε καὶ ψενδή, ibid. 68, 201, 10 τὸ γε μέγιστόν τε ἄμα καὶ ἀναγκαιότατον, et paulo infra τοῖς ἀθλοῖς τε καὶ ἀμφιβόλοις, Alex. 4. 72, 30 τὸ τε (Bekk. τὸ γε) περιέρχον καὶ ἐμαθέε, his quoque locis illa adiectiva arte coniecta eodem articulo complectens. Illud καὶ autem, quod post προηροῦμένην est, particulae ἄμα respondere indicamus, cum altero illo καὶ, quod est in κἀγὼ παρεδεδόμην, verbum ἐδόκει arte coniectum sit cum παρεδεδόμην, verbis autem ἀλλά μοι usque ad προηροῦμένην interpositis ceterorum verborum continuationem interrumpi. Neque raro cum apud ceteros scriptores tum apud Lucianum ea orationis structura invenitur, qua verborum continuatio sententia alia interrumpatur, quae ad eam quae antecedit sententiam explicandam et interpretandam in media sententiarum continuatione interponitur. Quae sane sententia quamquam cum antecedenti coniecti quodammodo et coniungi solet particulis quibusdam, vel γὰρ vel δέ, tamen sunt quoque loci, quibus desit particula copulativa: Mere. Cond. 19. 132, 20 ἢ παιδὲς εἶν ἀπὸ παιδένειως δέομενοι, Hermet. 77. 205, 34 εἴ τις ἐγγνητὴς ἐστὶ σοι ὅτι βιώσῃ τοσαῦτα. Cumque Somnii libellus, de quo disserimus, oratio sit vel habita vel ficta — qui libellus num in προλαλιῶν numero cum Schmidio (Philol. 1892. 72 ff.) habendus sit dubitamus neque vero Croisetum in eo libro, quem de Luciano composuit, ei satisfecisse putamus — ne id quidem nos perturbat, quod sententia, quam interpositam interpretamur, praeter modum fere ac consuetudinem ampla videtur esse. Cui amplitudini pronuntiatione orator occurrere et mederi potuit. Neque breviores sunt sententiae, quae Hermet. 71. 203, 2—5 et Prom. 12. 79, 5—7 interpositae sunt.

Quae si recte de Somnii loco exposita sunt, is ita videtur interpretandus esse: vix idoneus quo arte imbuerer dies adesse videbatur et vix avunculo traditus eram non graviter rem, herele, ferens — quin iuvatura etiam et laudem amicorum comparatura mihi videbatur, si

deos vere sculptorem et simulacra concinnavit parva quidem et mihi et eis quibus in animo esset — eum id, quod et primum et usitatum tironibus fere contingit, accidit e. q. s.?

Neque meliore iure ab editoribus in initio Somnii (I. 1, 3) particula *μὲν* post *τοῖς πλείστοις* reiecta nobis videtur in eo codice Gorlicensi servata, cui si particulam *οὖν* respondere censemus (2. 1, 9 *δεντίρας οὖν σκέψεως ἀρχὴ προὔτιθη*), totam disputationem ea perspicuitate, quae Luciani arte digna sit, existere confitendum est. Etenim verbis *τοῖς πλείστοις μὲν οὖν* — *ἀεὶ τὸ γρηγόριον* exponitur, qua de re primum deliberaverint, scilicet de *παιδείᾳ* quam vocant, quam artem rhetoricam esse interpretes fere interpretantur, cogitari exiguam rem familiarem vetare, enim tamen sordidarum istarum artium aliqua, si puer ei se dedisset, mederi posset. Insequentibus ex verbis qua de altera re disputaverint discimus, scilicet euniam artium illarum puer tradendus videatur, ut haec sit tabula sententiarum: *A. τοῖς πλείστοις μὲν οὖν . . . a) παιδεία μὲν . . . b) τὰ δ' ἡμέτερα . . . c) εἰ δέ τινα τέχνην . . . a) τὸ μὲν πρῶτον . . . β) οὐκ εἰς μικρὰν δέ . . . B. δεντίρας οὖν σκέψεως . . .* Neque haerere debemus in eo, quod antecedenti *μὲν* non respondet *δὲ*, quod exspectamus; non raro enim Lucianus ita loquitur.

Ibid. 4. 4, 6 narrat Lucianus multis eum laerimis domum se ad matrem revertisse eumque ea quid sibi acciderit conquestum esse: *ἀγανακτισσαμένης δὲ τῆς μητρὸς*, ita pergit, *καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένης*, ἐπεὶ *νῦξ ἐπῆλθε, κατέδαρθον ἔτι ἔνδοκρον* x. τ. λ. Quo loco participia *ἀγανακτισσαμένης* et *λοιδορησαμένης* artiore vinculo eum insequenti verbo *κατέδαρθον* ita coniuncta esse apparet, ut causam, cur tandem puer, ubi appetiverit nox, obdormiverit, significant. Qua in re vel id dubitationem movet, quod verbi *ἀγανακτεῖν* activam fere formam ab scriptoribus usurpari constat neque apud Lucianum aliis locis medium pro activo reperiri videtur. Gravius autem est illud, quod ira et indignatione matris factum esse, ut puer somnium tandem caperet, dici vix potest. Recepta autem in textum ea scriptura, quam eod. Gorl. praebet, et omnia aptissime inter se cohaerent et tota rerum descriptio multo alacrior fit; est enim in hoc codice: *ἀνακτισσαμένης δὲ τῆς μητρὸς* x. τ. λ. *ἀνακτισθῆναι* est vindicare, recuperare, velut *Tox. 55. 244. 10 ss. de Arsacoma*, qui amicos vulneratos ex manibus hostium eripuit, haec sunt: *ὁ δὲ ἀνακτισσάμενος τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας παρακαλέσας ὄρησεν ἐπὶ τὸν Ἀδύρμαχον* x. τ. λ. *Phalar. I.* autem (3. 43, 28) tyrannus de se praedicat: *τὴν δὲ πόλιν . . . ἐδάτωρ τε ἐπιρροῖαι ἀνεκτισσάμεν* x. τ. λ., ubi *ἀνακτισθῆναι* est relieere et in meliorem statum reducere. Simili modo alii scriptores id verbum exhibent, velut *Polybins (III 60. 7) πολλῶν οὖν ποιούμενος πρόνοιαν Ἀντίβας τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν ἀνεκτῆτο καὶ τὰς ψυχὰς ἅμα καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνδρῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἵππων.* Cf. *III 87. 3. Dionysius Hal. II 42 τοὺς κεκηροχότας ἐπὶ τρωμάτων ἀνεκτισσόμενοι.* In eandem atque hoc de quo agimus loco sententiam *Iosephus A. I. XI 6, 9* id verbum usurpat, ubi postquam *Estherem* metu regis fractam ac debilitatam esse narravit, ita pergit: *ὁ δὲ βασιλεὺς . . . δείσας περὶ τῆς γενναϊκῆς μὴ καὶ πάθῃ τι τῶν χειρόνων ἐπὶ τοῦ φόβου, ἀνεπίδησεν ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ ταῖς ἀγκύλαις αὐτῆν ἔπολαβὼν ἀνεκτῆτο κατασπαζόμενός τε καὶ προσομιλῶν ἠδέως καὶ θαρρεῖν παρακαλῶν καὶ μηδὲν ἔποπτεύειν σκεθροπῶν, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀκλήτος ἔλθοι.* Aptissima haec verba sunt, unde quid sit hoc de quo res est loco verbum *ἀνακτισθῆναι* facile intellegatur. Est enim idem ac sedare, lenire, vel quod nostra lingua dicimus 'wieder gut machen, gut zureden, beruhigen'. Huius autem significationis verbum et ad ea quae antecedunt et ad insequentem sententiam optime quadrant. Puerilia enim sunt, quae antecedentibus

verbis puer profert contra avunculū, ὅτι ὑπὸ γθόρον ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ἐπερβάλωμαι κατὰ τὴν τέχνην, et ut puerum placet et leniat, mater ei assentitur et increpat avunculū efficitque, ut puer tandem obdormiat. Aptissima sane sententiarum ratio, quae interruptur atque omnino perturbatur ea scriptura, quam ceteri codices praebent interpolati, opinor, hoc loco omnes, ubi unus cod. Gorg. genuinam formam servavit, quam unus Bekkerus in textu suo posuit.

Neque assentimur editoribus, qui Tim. 8, 392, 8 codices ceteroquin optimos secuti Mercurium de Timone haec dicentem faciunt: οὐτωςὲ μιν εἰπεῖν, χορηστότης ἐπέτρωπεν αὐτὸν καὶ φιλανθρωπία καὶ ὁ πρὸς τοὺς δεομένους ἅπαντας οἶκτος, ὡς δὲ ἀλλήθει λόγῳ, ἄνοια καὶ εὐήθεια καὶ ἀκρασία περὶ τῶν γίλων. Inter se opponuntur enim χορηστότης, φιλανθρωπία, πρὸς τοὺς δεομένους ἅπαντας οἶκτος, tum ἄνοια, εὐήθεια, ἀκρασία. Sed haec tria verba, ἄνοια, εὐήθεια, ἀκρασία, eam unam stultitiam significant, qua continetur et εὐήθεια et ἀκρασία, quamquam Lucianum haec ponere posuisse negari non potest. At melius se habent, quae codice Gorg. servata sunt: ἄνοια, συνήθεια, ἀκρασία. συνήθεια codice quoque Marciano Ψ traditum est. Haec scripturam si receperimus, orationem et optime variatam et eam habemus, qua Timonis indoles et mores, quales fuerint, accuratius et clarius explicetur et quomodo paulatim ex divitissimo viro factus sit διανελλίτης optime intellegatur. Consuetudine enim multorum hominum assuetus (συνηθεία), ex quibus qui veri amici essent, qui adulescentes, ne discerneret stultitia (ἀνοία) impediatur, non nullos sibi comparare amicos satis non habuit, sed in dies plures in societatem suam ascivit (ἀκρασία) et divitiarum suarum participes ac paene dominos eos fecit. Quocum consentimunt verba Iovis quae sunt 7, 392, 4 ὁ καλὸς ἐκείνος, ὁ πλοῖσιος, περὶ ὃν οἱ τοσοῦτοι γίλοι. Atque haec ipsa de causa Plutus recusat, ne ad eum se conferat (12, 393, 21) ὅτι τῇ Δία ἔβριζεν εἰς ἐμὲ καὶ ἐξεφόρει καὶ ἐς πολλὰ κατεμήριζε, et paulo infra: αἰθερὶ οὖν ἀπέλθω παρασίτοις καὶ κόλαξι καὶ ἰταίρας παραδοθησόμενος; aptissime, opinor, his ipsis verbis et ἄνοια eius et συνήθεια et ἀκρασία explicantur et illustrantur. Neque id silentio praeterendum est scriptura ea, quam praebet cod. Gorg., multo facilius corrigendi et interpolandi studium excitari quam altera ea, quae ceteris codicibus debetur.

Idemque dicendum indicamus de alio Timonis loco. Etenim e. 13 Iuppiter castigat Plutum, quod non raro aegre tulerit se inclusum in interiore domo a viris ad res suas attentis ac luce omnino privatum esse Timonemque obiurgat, his verbis usus: διότι σοι τὰς θύρας ἀναπετίσας ἤγειε περιουσίην ἐλευθέρως οὔτε ἀποκλείων οὔτε ζηλοτυπῶν. ἐλευθέρως quod praebent ceteri libri manu scripti, si genuina est scriptura, aperte coniungendum est cum περιουσίην. At ἐλευθέρως scriptura cod. Gorg. servata quin unice vera sit minime dubium sum. De liberalitate enim Timonis hoc loco agitur et eam Iuppiter his verbis illustrare vult; coniectendum autem est hoc loco ἐλευθέρως et cum antecedenti ἤγειε et cum insequentibus participiis οὔτε ἀποκλείων οὔτε ζηλοτυπῶν. Et aperte neque paucis verbis liberalitatem aptissime describi confitendum est. Atque ipso vocabulo ἐλευθέρως liberalitas Timonis quasi laudanda non vituperanda, laus non vitium proponitur eodem modo quo Iuppiter toto colloquio Timonem excusare et absolvere studet. Scriptura autem ἐλευθέρως talis est, qualem ut corrigeret librarius vix adduci potuit, ἐλευθέρως vero falso coniunctum cum περιουσίην cum non intellexisset quid sibi vellet facili coniectura immutavit.

Neque aliter, opinor, res se habet Iup. conf. 10, 132, 22, ubi Cynisens, postquam deos ipsos voluntati atque arbitrio Parcarum esse subiectos Iovi exposuit, deum de natura

Pronoia, cuius obtrectatorum ex numero Cynisicum quoque nunc esse ille suspiciatur, his verbis interrogat: ἐγὼ δὲ . . . ἡδέως δ' ἄρ καὶ τοῦτο ἐροίμην σε, τίς ἢ Πρόνοια ἐμὴν ἀντήν ἐστίν. Μοῖρά τις ἢ καὶ ἐπιγ ταύτην θεὸς ὅσπερ ἄρχονσα καὶ αὐτῶν ἐξείρων; In omnibus excepto Gorlicensi codicibus exstat ἄρχονσα et iniuria in his verbis haeret P. R. Muellers (Annal. Fleckeis. 1897. 6. p. 397), cum ὅσπερ quid hoc loco sibi velit explicari non posse arbitratur; nam cum antecedenti θεὸς ne illum particulam coniungamus, impediri nos indicat vel genere dicendi. At Dial. Mar. I. 1. 83, 1 haec sunt: καὶ τὰ μὲν κέρτα πύχεις ὅσπερ ἴσων, quod hyperbaton Schmidius quoque (Attic. I 419) affert. Neque intellegimus, quo iure Muellers et Wielandium et Paulyum eam quam dicit difficultatem evitare iudicet, idque Wielandium, cum haec verba germanice ita reddat: ob etwa eine von den Parzen oder irgend eine noch groessere goettin, unter deren oberherrschaft auch sogar die Parzen stehen? Ac ne Bekkerum quidem verba recte interpretatum esse ex distinctione verborum, quam adhibuit, intellegitur. Ut autem et Bekkerus in his verbis haereret et Muellers, id eo factum putamus, quod ad participium ἄρχονσα supplendum esse ἐστὶ viri docti non intellexerunt. Non raro autem eum apud alios scriptores tum apud Lucianum id dicendi genus adhibitum invenimus, velut Iup. frag. 53. 155, 19 τὸ τοῦ Δαρείου πάντ καλῶς ἔχον ἐστίν, ὃ εἶπεν ἐπὶ Ζουφόρον. Prom. 4. 76. 37 τὴν ἐν τῷ μέσῳ δὴ ταύτην σχολὴν καλῶς ἴδω εἴη ἔχον ἐς ἡρώων καταχρήσασθαι σοφιστικῆν. Coniectura igitur hoc loco omnino opus nulla, nam aptissime haec verba sic, ut tradita sunt, explicantur hoc modo: 'Estne Pareia quaedam an ultra eius auctoritatem sicut dea Pareis quoque illis ipsis imperat?' Aptissime autem Cynisicus illud ita lovens verbis ἐπὶ ταύτην θεὸς ὅσπερ, cum paulo ante deos quoque sub ditione Parearum esse demonstraverit. Nullam igitur offensionem habere codicum ceterorum scripturam iudicamus neque tamen eam, sed scripturam codicis Gorl. traditam genuinam esse contendimus: θεὸς ὅσπερ ἔχονσα καὶ αὐτῶν ἐξείρων. Difficilior sane est sed ea ipsa de causa mutata in eam scripturam, quae ceteris codicibus tradita est. Etenim gratissimum Luciano quoque est notum illud dicendi genus, quo ἔχειν coniungitur cum adverbio. Ex magno numero duo exempla afferimus: Nigr. 299. 3 ὅπως τε ῥῆν ἔχω, Hermot 30. 183, 10 εἰ καθάπερ ῥῆν ἔχω, quibus locis id efficit iudicamus, ut eum Lucianum videamus scripsisse οὔτως ἔχω, ὅπως ῥῆν vel καθάπερ ῥῆν, eundem non contempsisse argumentemur οὔτως ἔχω ὅσπερ θεὸς vel θεὸς ὅσπερ. Genetivi autem καὶ αὐτῶν ἐξείρων arete ita cum vocabulo θεὸς coniungendi sunt, ut genetivi qui dicuntur subiectivi vel possessivi videantur esse et θεὸς vocabulo quasi domina Parearum significetur. Praeterea ut hanc interpretationem fuleiamus, afferre liceat verba quae sunt Philostr. Vit. Apoll. 6. 36 p. 273 Μειράκιον ἑαυτοῦ μὲν ἀπαιδέυτως εἶχε, τοὺς δὲ ὄροντες ἐπαίδευνε, ubi ἑαυτοῦ μὲν ἀπαιδέυτως εἶχε idem esse atque ἑαυτῶν μὲν οὐκ ἐπαίδευνε ex verbis quae illis opposita sunt τοὺς δὲ ὄροντες ἐπαίδευνε clare apparet. Quae cum ita sint, hoc de quo agitur loco verba nobis sic esse interpretanda videntur: id quoque mihi liceat te interrogare, quis vobis sit haec Pronoia, Pareia quaedam? An ultra eam tanquam dea earum quoque ipsarum est domina? Nos nostra lingua dicimus: Oder geht ihre macht noch über die der Parzen hinaus und steht sie auch zu diesen in dem verhältniss einer gottheit?

Quae si recte exposita sunt, hoc quoque loco uno codicis Gorl. veram scripturam traditam esse facile intellegitur neque id praetereundum est haec codicis Gorl. scriptura multo facilius interpolandi studium excitari potuisse quam ceterorum codicum scriptura.

Idemque dicendum est de ea scriptura, quae codicibus Gorl. et Marciano Ψ servata

ial. Deor. 1. l. 95. 4: *τοσοῦτοι χρόνοι*. Iam Du Mesnilius (l. l. p. 8) dativi temporis pro accusativo positi exempla affert, qui vir doctus hunc usum latino sermone debere statuit. Sed conferas ea, quae Schmidius (Attic. I 237) de latino sermone et Luciano et ceteris posterioris graecitatis scriptoribus cognito et usitato disseruit. Exemplis autem quae Du Mesnilius affert hunc quoque de quo agimus locum addendum esse indicamus.

Aliis quibusdam locis editores nulla necessitate coacti ea scriptura, quam cum aliis bonis codicibus codicis Gorg. librarius servavit, abiecta sive coniciendo verba sanare studuerunt sive eam, quae deterioribus codicibus tradita est, receperunt. Exemplo sit Tim. 20. 395. 40. ubi Mercurius obloquitur Pluto tardis et claudis pedibus se ad eos ire, ad quos a Iove mittatur, contra celerrime eosdem deserere dicenti his verbis: *οὐκ ἀληθῆ ταῦτα γῆς. ἐγὼ δέ τοι πολλοὺς ἄν εἰπεῖν ἔχομι σοι γῆς: μὲν οὐδὲ ὀβολὸν ἄσπε πριάσθαι βρόχον ἐσχηκότας, ἔγνω δὲ τήμερον πλουσίους καὶ πολυτελεῖς, ἐπὶ λευκῶν ζεύγοντες ἐξελαίροντας, οἷς οὐδὲ ζῶν ὄρος ἔπιρξῆε πώποτε. καὶ ὕμους πορφυροὶ καὶ χρυσοχίμαις περιέσπονται, οὐδ' αὐτοὶ πιστεύουσι, οἴμαι, ὅτι μὴ ὄραφ πλουτοῦσιν*. Concedendum sane est pro δὲ post ἐγὼ expectare nos γὰρ vel γάρ, cum antecedenti sententiae (*οὐκ ἀληθῆ ταῦτα γῆς*) non altera opponatur, sed eis verbis quae sequuntur illa potius quae anteedat sententia explicetur et confirmetur: quia de eausa Sommerbrodtius γὰρ in textu posuit. Tamen illud δὲ Fritzscheio auctore plurimis codicibus servatum, auctore Sommerbrodtio duobus tantum libris Gorg. et Marc. *Ψ*, ita potest defendi, ut Mercurium ad exempla, quibus Plutum refutare in animo habet, properantem orationem suam quasi comprimuit hanc sententiam omittens: *ἐγὼ δέ τοι τὰ ἀληθῆ σοι λέγω. πολλοὺς γὰρ ἄν εἰπεῖν ἔχομι κ. τ. λ*

Pro ζῶν ὄρος Cobetus scriptum fuisse coniecit *καρθηλίος*, quae coniectura Sommerbrodtio probatur. Sed commutari verba opus omnino non est, cum saepissime Lucianus verba ἄν usurpet, ut angustis finibus aliquid coerceat. Ex magno exemplorum numero, quae numerare longum est, id quidem apparet saepissime a Luciano illud *ζῶν* usurpari, ut minimum quod in ea re de qua agit cogitari possit exprimat. Neque perturbari debemur eo, quod hoc loco subiectum desideratur, ad quod verbum ἐπιρξῆε referatur. Ellipticam enim dicendi rationem Luciano usitatissimam esse satis constat neque F. Kerstenum nihil de hac re explicandum reliquisse opinor. Hoc autem de quo disserimus loco illud ζῶν quasi simplex vocabulum videtur additum esse, ut fines particula οὐδὲ iam satis circumducti magis contingantur. — Tertium, de quo hoc loco est disserendum, est id, quod Sommerbrodtius codicem Marcianum *Ψ* secutus pro καὶ ὕμους in verborum continuatione posuit καὶ ὄρους. In hac scriptura apte inter se opponi humeros purpureis vestimentis velatos et manus aureis mulis comptas quis est qui neget? Sed neque Lucianum Luciano meliorem reddere fas est et ipse Lucianus hanc coniecturam refutare videtur, cum Nec. 12. 309. 25 haec scribat: *ὁ δὲ γὰρ ἄν ποτε ὠγατέλας αὐτοῖς πορφυροῦς τις ἢ περιχρῶσος ἢ διαποισίλος ἐνδαίμωνας εἶτο μακαρίους ἀπογαίνειν γαίην*. Unde illud quidem efficitur Lucianum πορφυροῦς ad nulum ita usurpare, ut hominem divitem purpureis vestibus exornatum πορφυροῦν significet nullo addito vocabulo.

PA
4236
S67

Sorof, Gustav
Vindiciae Lucianae

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

